

NARODOWY
INSTYTUT
FRYDERYKA
CHOPINA

XVI MIĘDZYNARODOWY KONKURS PIANISTYCZNY IM. FRYDERYKA CHOPINA
THE 16TH INTERNATIONAL FRYDERYK CHOPIN PIANO COMPETITION

Chopin
2010

GRAMOPHONE

październik | october 2010

08

ISSN 2082-2774

Warszawa | Warsaw, Poland

CULTURE_QPL

CHOPIN EXPRESS

DLA NAS | EXCLUSIVE → 5

MICHAŁ
KLEIBER:
Magnetyzm
Chopina |
Chopin's magnetism

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY | FREE COPY

Dyskusji nie było

There was no discussion

WYWIAD | INTERVIEW

PHILIPPE ENTREMONT: Dziś wszyscy gdzieś pędzą, a przecież w muzyce nie o to chodzi. | Today everyone seems to be rushing somewhere, but that's not what music is about. → 4

HISTORIA | HISTORY

KENNETH HAMILTON: Chopin i lekcje gry na fortepianie. Uczniowie płacili dobrze, ale dyskretnie, bo nauczyciel brzydził się gotówką. | Chopin and the piano lessons. His pupils payed well, but discreetly. He didn't even touch the money. → 6

TYLKO U NAS | EXCLUSIVE

JUTRO: Rozmowa z Marthą Argerich!

| **TOMORROW**
An interview with
Martha Argerich!

**LISTA UCZESTNIKÓW,
KTÓRZY PRZESZLI
DO II ETAPU |
CANDIDATES QUALIFIED
FOR THE SECOND ROUND**

- **Leonora Armellini,**
Włochy/Italy [2]
- **Yulianna Avdeeva,**
Rosja/Russia [3]
- **Evgeni Bozhanov,**
Bułgaria/Bulgaria [5]
- **Marek Bracha,**
Polska/Poland [6]
- **Wai-Ching Rachel Cheung,**
Chiny/China [7]
- **Fei-Fei Dong,**
Chiny/China [8]
- **François Dumont,**
Francja/France [9]
- **Anna Fedorova,**
Ukraina/Ukraine [12]
- **Lukas Geniušas,**
Rosja-Litwa/Russia-Lithuania
[14]
- **Leonard Gilbert,**
Kanada/Canada [15]
- **Jayson Gillham,**
Australia/Australia [16]
- **Peng Cheng He,**
Chiny/China [20]
- **Ching-Yun Hu,**
Chińskie Tajpej/Chinese Taipei
[22]
- **Claire Huangci,**
Stany Zjednoczone/USA [24]
- **Junna Iwasaki,**
Japonia/Japan [25]
- **Airi Katada,**
Japonia/Japan [29]
- **Nikolay Khozyainov,**
Rosja/Russia [31]
- **Da Sol Kim,**
Republika Korei/Republic
of Korea [32]
- **Jacek Kortus,**
Polska/Poland [37]

Triumfalny powrót | A triumphant return

Ingolf Wunder, Austria

Wczoraj przed południem zdecydowanym faworytem był Ingolf Wunder, który pięć lat temu przedwcześnie zakończył konkursowe zmagania. Czy wrócił do Warszawy by udowodnić, że niesłusznie? Pewnie tak, ale nie to jest najważniejsze. Grał znakomicie i niezwykle wrażliwie, wykorzystując wielką skalę

pianistycznych środków wyrazu. Trudno powiedzieć, co w jego występie było najciekawsze: czy kunsztownie, dyskretnie cieniowana agogicznie *Ballada f-moll* (odważnie zaczął od tego właśnie utworu), czy wykonana z uśmiechem – lekka i zwiwna – *Etiuda Ges-dur*, czy szlachetnie wyciszona *Etiuda gis-moll*, czy wreszcie fantastyczny *Nokturn H-dur*. Ten ostatni tylko pozornie jest mniej skomplikowany wyrazowo od późnych nokturnów Chopina. Puentą jest tu przecież piekielnie trudna do rozplanowania koda – Wunder wykonał ją mistrzowsko. Udowodnił, że oznaczenia wykonawcze Chopina są bardzo precyzyjne. Trzeba tylko dobrze się w nie wczytać i odpowiednio zinterpretować. On to potrafi!

Yesterday's morning favourite was decidedly Ingolf Wunder. Five years ago he prematurely fell out of the running. Did he return to Warsaw to prove that it was unjustified? Probably, but that isn't the point. He played wonderfully and with remarkable sensibility, incorporating a broad scale of musical expression. It's hard to say what was most interesting in his performance: was it the artfully, discretely shaded agogically accented Ballade in F minor (he bravely began with this very work) or the beamingly delivered – light and breezy – Etude in G flat major, or was it the virtuously subtle Etude in G sharp minor or, finally, the fantastic Nocturne in B major? The latter only appears less complicated in its expression than the later Nocturnes. After all, the climax here is the formidable execution of the coda – and Wunder mastered it. It only requires that one reads into and interprets the piece accordingly. He managed to do just that!

— MARCIN MAJCHROWSKI (POLSKIE RADIO)

**„ Fryderyk Chopin | Sztuka jest nieskończona w swych ograniczonych środkach.
| Art is infinite in its limited means.**

SZKICE DO METODY GRY FORTEPIANOWEJ | SKETCHES FOR THE PIANO METHOD

RÓŻNOŚCI | MISCELLANEOUS

- Jutro rozpoczyna się przesłuchania II etapu. Uczestnicy ponownie wykonają *Balladę, Fantazję f-moll* lub *Scherzo* (nie wolno powtórzyć utworu z I etapu), walcę, cykl *Mazurków* oraz jednego z trzech polonezów (op. 22, 44 lub 53). Program należy uzupełnić dowolnym, nie wykonywanym dotąd utworem Chopina. Wyznaczono limit 50 minut na występ.
- W I etapie wykonano 156 etiud, 77 utworów o charakterze nokturnu, 34 ballady oraz 29 scher. 7 razy zabrzmiała *Barkarola*, a *Fantazja f-moll* – ośmiokrotnie. 18 razy grano: *Etiudę C-dur* op. 10 nr 1,

gis-moll op. 25 nr 6 oraz *a-moll* op. 25 nr 11. *Ballady* w tonacji molowej grano po 13 razy, *durowe* zaś tylko po cztery razy. Tylko raz zabrzmiała *Etiuda es-moll* op. 10 nr 6.

- The 2nd stage auditions start tomorrow. The participants will play a *Ballade*, *Fantasy* in F minor or *Scherzo* (that was not performed during 1st stage), a *Waltz*, a cycle of *Mazurkas* and one of the three *Polonaises* (op 22, 44 or 53). The program is to be completed with the Chopin's work of free choice that was not yet performed

by a participant. The time limit for the performance is 50 minutes.

- During the 1st stage auditions 156 Etudes were performed, along with 77 Nocturnes, 34 Ballades and 29 Scherzi. Barcarolle was played 7 times and *Fantasy* in F minor was heard 8 times. Three Etudes were played as much as 18 times: Op 10 No 1, Op 25 No 6 and Op 25 No 11. The Ballades in minor keys were played 13 times each, while those in major mode were performed only 4 times each. Etude in E flat minor Op 10 No 6 was heard only once.

MECENAS ROKU CHOPINOWSKIEGO
MAIN SPONSOR OF THE CHOPIN YEAR

Kana Okada, Japonia | Japan

Nieoczekiwana zamiana miejsc | An unexpected switch

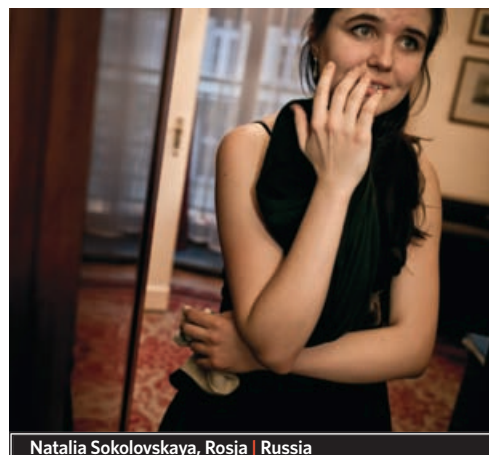
Bohaterami wczorajszych wieczornych przesłuchań były... dzwoniące telefony komórkowe. Kana Okada i Natalia Sokolovskaya, a po przerwie – Gracjan Szymczak musieli wykazać się mocnymi nerwami, bo podczas ich występów na balkonie i na parterze widowni rozległo się w pewnej chwili dzwonienie. Należałoby wprowadzić jakieś regulacje, ustanowić jakiś Kodeks Komórkowy, a za jego naruszanie wlepić mandaty.

Najlepiej z przeciwnościami losu poradziła sobie Kana Okada, która pięknie poprowadziła dwa głosy w prawej ręce w *Nocturne cis-moll* Op. 27 nr 1, a potem przedstawiła dobrą *Balladę f-moll*. Natalia Sokolovskaya świetnie wykonała (a mało pianistów to robi) długie nuty ukryte w gęstej fakturze *Etiudy h-moll* Op. 25 nr 10. W scherzu na chwilę straciła pełną koncentrację, ale i tak było to najlepsze *Scherzo E-dur* na tym Konkursie.

Gracjan Szymczak nie rozczarował i nie zaskoczył – zagrał porządnie, plasując się w średniej konkursowej.

Gracjan Szymczak, Polska | Poland

Natalia Sokolovskaya, Rosja | Russia

The main protagonists of last night's auditions were... ringing mobile phones. Kana Okada and Natalia Sokolovskaya had to demonstrate nerves of steel when momentary ringtones sang out from the main floor and the balcony – as did Gracjan Szymczak following the intermission. Some sort of regulations should be introduced, a “Mobile Code” of sorts and any misdemeanors ought to be penalised with a fine.

Kana Okada performed best in the face of adversity, bringing out a beautiful rendition of two voices on one hand in her *Nocturne in C sharp minor* op. 27 no. 1 and following up with a good *Ballade in F minor*. Natalia Sokolovskaya gave a brilliantly executed (as very few pianists manage to) the long notes hidden in the robust texture of *Etude in B minor* op. 25 no. 10. She momentarily lost her concentration during the *Scherzo*, but it was still the best *Scherzo in E major* so far.

Gracjan Szymczak didn't dazzle or disappoint – he played correctly, placing himself in the middle range of the competitors. ♦ — KRZYSZTOF KOMARNICKI

LISTA UCZESTNIKÓW, KTÓRZY PRZESZLI DO II ETAPU | CANDIDATES QUALIFIED FOR THE SECOND ROUND

- **Marcin Koziak**,
Polska/Poland [38]
- **Miroslav Kultyshev**,
Rosja/Russia [41]
- **Guillaume Masson**,
Francja/France [44]
- **Kotaro Nagano**,
Japonia/Japan [48]
- **Yuma Osaki**,
Japonia/Japan [52]
- **Marianna Prjevalskaya**,
Hiszpania/Spain [56]
- **Ilya Rashkovskiy**,
Rosja/Russia [57]
- **Yury Shadrin**,
Rosja/Russia [61]
- **Rina Sudo**,
Japonia/Japan [65]
- **Hyung-Min Suh**,
Republika Korei/Republic
of Korea [66]
- **Jiayi Sun**,
Chiny/China [68]
- **Mei-Ting Sun**,
Stany Zjednoczone/USA [69]
- **Xin Tong**,
Chiny/China [71]
- **Daniil Trifonov**,
Rosja/Russia [72]
- **Hélène Tysman**,
Francja/France [73]
- **Andrew Tyson**,
Stany Zjednoczone/USA [74]
- **Irene Veneziano**,
Włochy/Italy [75]
- **Paweł Wakarecy**,
Polska/Poland [76]
- **Yuri Watanabe**,
Japonia/Japan [77]
- **Ingolf Wunder**,
Austria/Austria [79]
- **Denis Zhdanov**,
Ukraina/Ukraine [80]

TECHNOLOGIA | TECHNOLOGY CHOPIN EXPRESS

Muzyka i szczęście | Music and happiness

» Małgorzata Wende: W Jury Konkursu Chopinowskiego zasiada Pan po raz pierwszy...

PHILIPPE ENTREMONT: ...i niezwykle się cieszę z tego zaproszenia, choć nie jestem miłośnikiem konkursów muzycznych! Ale to najważniejszy konkurs pianistyczny na świecie. Być jego częścią w roku jubileuszowym to szczególna przyjemność i zaszczyt. Z konkursami jest trochę tak, jak z dobrym winem – są lata udane i gorsze. Tęgo roku będzie chyba dobry „zbiór”.

» Dlaczego nie przepada Pan za konkursami?

Bo bywają bezduszne, tu nie ma miejsca na pomyłkę. Poza tym organizuje się za dużo konkursów. Niektórzy pianiści nie robią nic innego, jak tylko przenoszą się z konkursu na konkurs. To może wyjaławiać. Z drugiej strony prestiżowy konkurs daje oczywiście możliwość zaistnienia na rynku muzycznym. Jest coraz więcej pianistów, choćby z Azji, i trzeba być naprawdę dobrym, by wybić się w tym tłoku. W każdym razie mam nadzieję, że w tym roku wybierzemy kogoś wyjątkowego.

» Czym kieruje się Pan oceniając uczestników?

Podstawą do dobrej oceny uczestnika, jest oczywiście dokładność w odczytaniu tekstu muzycznego. Swego czasu grano Chopina bardzo źle. Myślę, że powinniśmy się mieć na baczności, bo dziś w interpretowaniu jego muzyki powracają złe tendencje. Gra się na przykład zbyt szybko. Nadmierne tempo i nadużywanie pedału to najpoważniejsze grzechy, jakie popełniają wykonawcy muzyki Chopina. W tej sprawie jestem bardzo zasadniczy. Nie przestają zachwycać mnie wykonania Artura Rubinsteina, którego miałem szczęście być przyjacielem, a który grał z fantazją, a zarazem z wielkim poszanowaniem dla tekstu Chopina, w najmniejszych szczegółach. Jego interpretacje pozostają niedościgłym wzorem. Natomiast dziś wszyscy gdzieś pędzą, a przecież w muzyce nie o to chodzi.

» Jak często gra Pan Chopina?

Bardzo często. Zawsze powtarzam, że pianiści nie mogą obyć się bez Mozarta, Chopina i Ravela. Także Debussy'ego i Liszta. Ja jednak nad wszystkimi przedkładam Chopina.

» Co by Pan doradzał młodym pianistom?

Philippe Entremont

Żeby nauczyli się cieszyć życiem, jak potrafili robić to Artur Rubinstein. Żeby się nie spieszyli i nie zamykali wyłącznie w świecie muzyki. Ja sam nie jestem ofiarą muzyki. Ja dzięki niej jestem szczęśliwy.

» Małgorzata Wende: You're on the Chopin Competition Jury for the first time...

PHILIPPE ENTREMONT: ... and I'm extraordinarily pleased at the invitation, even though I'm not a fan of music competitions! But this is the most important piano competition in the world. To be a part of it in the Jubilee year is a particular pleasure and honour. With competitions, it's a bit like with a fine wine – there are good years and there are bad years. This year seems to be a good „harvest”.

» Why aren't you a fan of competitions?

Because they're not very humane, there's no room for error. Besides, there are too many competitions around. Some pianists do nothing other than go from competition to competition. This can get stale. On the other hand, a prestigious competition gives, of course, the opportunity to make a name for oneself in the world of music. There are more and more pianists, from Asia for example, and it takes a lot to break out of the crowd. In any case, I hope this year we choose someone remarkable.

» What do you base your judgment on?

The foundation for judging a competitor accordingly is, of course, precision in the reading of a musical score. There was a time, when Chopin was played badly. I think we should be attentive to the fact that today's interpretation of his music could revert to those unfortunate tendencies. For example, he can be played too quickly. A rash tempo and overuse of the pedal are the most egregious sins committed by performers of Chopin's music. In this regard, I stick to my principles. I'll never tire of Artur Rubinstein's performances, whom I was lucky enough to know as a friend. He played with imagination, while at the same time upholding a respect for Chopin's score, even in the most minute detail. His interpretations remain an unconquered summit. And today, everyone seems to be rushing somewhere, but that's not what music is about.

» How often do you play Chopin?

Very often. I always say that pianists cannot live without Mozart, Chopin or Ravel. Also Debussy and Liszt. I, for one, place Chopin above them all.

» What advice would you give to young pianists?

To learn to enjoy life the way Artur Rubinstein could. Not to hurry, not to close themselves up in the world of music. I don't consider myself a slave to music. Music is what makes me happy.

— rozmawiała/interview by
MAŁGORZATA WENDE

Promocja! | Special offer!

Każdy meloman, który w sklepie Chopin Store (ul. Tamka 43 oraz foyer Filharmonii Narodowej) kupi dziś lub jutro trzy płyty wydane przez Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, otrzyma elegancki podkoszulek z logo „Chopin Express”. Zapraszamy!

If you buy three CDs published by the Fryderyk Chopin Institute at the Chopin Store (43 Tamka Street or at the Warsaw Philharmonic) you will get an elegant *Chopin Express* T-shirt for free. The offer is valid today and tomorrow only!

Michał Kleiber

PREZES POLSKIEJ AKADEMII NAUK |
PRESIDENT OF THE POLISH ACADEMY OF SCIENCES

Magnetyzm Chopina

Nie czuję się odosobniony w moich pasjach muzycznych. Wielu uczonych uprawiających nauki ścisłe jest wrażliwych na muzykę, co wynika nie tylko z jej estetycznych walorów, ale też z konstrukcji, która odznacza się porządkiem porównywalnym do ładu matematycznego. Słuchając muzyki szukam więc nie tylko wytchnienia, ale też ładu i dyscypliny intelektualnej, jaka jest właściwa sztuce najwyższych lotów. Czy znajdują te walory w muzyce Chopina? Chciałbym uniknąć banału, o który łatwo w przypadku opinii dotyczących jego muzyki i postaci. Wiem, że w muzyce i kulturze naszego narodu Chopin jest niczym ikona. Frapuje mnie fenomen jego kultu w świecie, zwłaszcza w krajach dalekiego wschodu. Podziwiam determinację młodych pianistów, którzy od lat coraz liczniej przybywają na Konkurs Chopinowski. Śledzę dokonania najwybitniejszych wirtuozów światowej pianistyki, dla których utwory Chopina są nie tylko kanoniczną częścią repertuaru, ale także najwyższym wyzwaniem. To wszystko są widome i ważne świadectwa nieprzemijającej wartości muzyki Chopina, czy – mówiąc po norwidowsku – nieustannego światowego obywatelstwa jego talentu. Jak dla wielu melomanów, słuchanie koncertów chopinowskich oraz radiowych transmisji z Konkursu było dla mnie ważnym etapem edukacji muzycznej i bezcenną szkołą kształtowania wrażliwości estetycznej. Owo trwające od dziesięcioleci wsłuchiwanie się w muzykę wielkiego mistrza ma więc wartość sentymentalną, a zarazem dowodzi magnetycznej i nie do końca poddającej się racjonalizacji i werbalizacji siły jego utworów. ◆

Chopin's magnetism

I don't feel I'm alone with regard to my musical passions. Many academics who are involved in the sciences are sensitive to music, drawn in not only by its aesthetic values, but also by its construction, indicated by an order that can be compared to that of mathematical calculations. So when listening to music, I search not only for inspiration, but also for the order and intellectual discipline characteristic of this most lofty of the arts.

Do I find such values in the music of Chopin? I'd like to avoid the sort of banality that's easy to fall into when giving an opinion on his music and his person. I know that in the music and culture of our nation, Chopin is nothing less than an icon. I find his cult status in the world striking, particularly in the Far East. I admire the determination of young pianists who enter into the Chopin Competition in growing numbers each year. I follow the accomplishments of the most brilliant virtuosos of world piano, for whom the works of Chopin are not only a canonical part of the repertoire, but also the highest challenge. These are all clear and substantial proofs of the lasting value of Chopin's music, or – as the great Polish poet Norwid would say – permanent citizenship of his talent within the world. For many music lovers, listening to Chopin concerts or radio broadcasts from the Competition was for me an important stage in my musical education and an invaluable school for shaping my aesthetic sensibility. This ongoing enjoyment of the music of this great master carries a sentimental value, while commanding proof of the rationalisation and verbalisation of the power of his works. ◆

KRONIKA KONKURSU | THE COMPETITION ON DISC CD 4

I ETAP 6 października | 1st STAGE AUDITIONS 6 October

Fryderyk Chopin (1810-1849)

1. Etiuda As-dur op. 10 nr 10.....2.09 Mamikon Nakhapetov , Gruzja/Georgia, [49]	8. Nokturn Des-dur op. 27 nr 2.....6.08 Eric Zuber , Stany Zjednoczone/USA, [81]	15. Etiuda Ges-dur op. 10 nr 5.....1.42 Junna Iwasaki , Japonia/Japan, [25]
2. Etiuda a-moll op. 10 nr 2.....1.16 Julian Zhi Chao Jia , Chiny/China, [26]	9. Etiuda a-moll op. 25 nr 11.....3.44 Shota Miyazaki , Japonia/Japan, [47] **	16. Nokturn H-dur op. 62 nr 1.....7.01 Yulianna Avdeeva , Rosja/Russia, [3] *
3. Etiuda c-moll op. 10 nr 12.....2.31 Kaoru Jitsukawa , Japonia/Japan, [27]	10. Nokturn E-dur op. 62 nr 2.....5.29 Madoka Fukami , Japonia/Japan, [13] *	17. Etiuda e-moll op. 25 nr 5.....3.35 Marcin Koziak , Polska/Poland, [38]
4. Etiuda cis-moll op. 25 nr 7.....5.21 Denis Evstuhin , Rosja/Russia, [10]	11. Etiuda C-dur op. 10 nr 1.....1.59 Mei-Ting Sun , Stany Zjednoczone/USA, [69] *	TT: 68.10
5. Nokturn Des-dur op. 27 nr 2.....5.36 Sung-Jae Kim , Republika Korei/Republic of Korea, [33] *	12. Scherzo h-moll op. 20.....9.51 Jacek Kortus , Polska/Poland, [37]	Fortepiany Pianos: STEINWAY, * YAMAHA, ** KAWAI
6. Etiuda e-moll op. 25 nr 5.....3.26 Lusine Khachatryan , Armenia/Armenia [30]	13. Etiuda cis-moll op. 10 nr 4.....1.52 Vladimir Matusevich , Rosja/Russia, [45]	REDAKTOR/EDITOR: STANISŁAW LESZCZYŃSKI, NARODOWY INSTYTUT FRYDERYKA CHOPINA THE FRYDERYK CHOPIN INSTITUTE
7. Etiuda gis-moll op. 25 nr 6.....2.08 Ilya Rashkovskiy , Rosja/Russia, [57]	14. Etiuda a-moll op. 25 nr 11.....3.29	

Chopin jako nauczyciel

KENNETH HAMILTON, GRAMOPHONE

Paryż, rok 1842. Place d'Orleans, numer 9. W każdym tygodniu „sezonu”, czyli mniej więcej od początku października do końca marca, przez znajdującą się pod tym adresem pracownię Chopina przepływał niesłabnący strumień uczniów. Położona była w modnej, artystycznej dzielnicy – mieszkał tu również Charles-Valentin Alkan oraz inne, pomniejsze osobistości. Chopin był już wówczas najsławniejszym pianistą rezydującym na stałe w Paryżu, a zarazem najbardziej pożądanym nauczycielem w mieście. Nawet Liszt nie brał tyle za lekcję: 20 franków w złocie za godzinę. Była to wówczas zawrotna stawka. Chopin w dwa tygodnie mógł zarobić tyle, ile urzędnik bankowy w rok. Ponieważ dawał nawet pięć lekcji dziennie, to właśnie one – a nie skromne wpływy z wydań jego kompozycji – stały się podstawowym źródłem dochodu, tak jak dla Berliozza była nim posada bibliotekarza Konserwatorium, zaś dla Wagnera – drenowanie kieszeni przyjaciół.

Uczniów przybywających na lekcję do Chopina witał jego służący, co już samo w sobie było dowodem niezwykłego bogactwa gospodarza; większość muzyków – wtedy, podobnie jak dzisiaj – musiało samemu otwierać drzwi gościom. Czekać w przedpokoju, uczniowie dyskretnie kładli na gzymsie kominka, w kopercie, opłatę za lekcję. W żadnym wypadku gotówka nie była przekazywana bezpośrednio – Chopin uważał sprawy związane z pieniędzmi i seksem za jednakowo niesmaczne i unikał z nimi bliższego kontaktu.

Większość uczniów Chopina, co zrozumiałe, stanowiły panny z bogatych domów, o talencie odwrotnie proporcjonalnym do ich pozycji społecznej. Wilhelm von Lenz, Rosjanin, sporadycznie pobierający lekcje u Chopina, wspominał o mnóstwie takich uczennic – „jedna piękniejsza od drugiej” – które pojawiały się w drzwiach pokoju muzycznego, by wyniośle przepłynąć obok następnej w kolejce. Niemniej jedna albo dwie z tych „wyperfumowanych dam w sukniach z falbankami” mogły nawet wybrać karierę artystyczną, gdyby nie fakt, że w owych czasach było to nie do pomyślenia. Znakomitą pianistką była zwłaszcza Camille O'Meara, która instynktownie rozumiała styl swego nauczyciela. Mimo to, jak zauważył po latach Liszt, Chopin „nie miał szczęścia do uczniów”. Żaden z nich jako pianista nie zdobył światowej sławy, chociaż niektórzy – jak Karol Mikuli, nauczyciel Maurycygo Rosenthala – przekazali następnym pokoleniom to, czego nauczyli się na Place d'Orleans. Sam Chopin wiązał największe nadzieje z Carlem Filtschem, zdumiewająco utalentowanym chłopcem, który podjął u niego naukę w 1842

roku, w wieku zaledwie trzynastu lat. „Kiedy ten chłopak zacznie koncertować, będę musiał zwinąć kramik” zażartował Liszt. Filtsch jednak był już wówczas chory. Zmarł na suchoty w 1845 roku, kilka lat przed śmiercią Chopina na tę samą chorobę.

Kiedy już uczeń spędził odpowiedni czas w przedpokoju, był wprowadzany do pokoju muzycznego, w którym znajdował się fortepian Pleyela oraz pianino tej samej firmy. Uczeń siadał do fortepianu, Chopin do pianina, na którym demonstrował właściwy sposób wykonania trudniejszych fragmentów. Na tym głównie polegała jego metoda nauczania – znacznie bardziej wolał coś pokazać niż to opisać. Według Mikulego niektórzy uczniowie „przez całą lekcję nie zagraли więcej niż kilka taktów”. Jednak uważne słuchanie było niezwykle cenne, ponieważ uczeń z lekcji u Chopina dowiadywał się przede wszystkim, jak grać Chopina. Do egzemplarzy uczniowskich kompozytor wpisywał ornamenty oraz warianty utworów – niektóre były znaczącym ulepszeniem opublikowanej wersji – a nadto przykłady palcowania oraz upomnienia, utrzymane w przyjacielskim tonie. Wymagana była gra z nut, ponieważ, przeciwnie do powszechnej dziś wśród pianistów opinii, gra z pamięci owocowała by wykonaniem nazbyt mechanicznym. „Nie chcę tego” – burknął Chopin, gdy uczennica chciała zagrać coś z pamięci. „Czy pani ma zamiar recytować lekcję?”

Dla Chopina najważniejsze było wypracowanie śpiewnego tonu i subtelnej palety barw. Jako pianista słynął nie tyle z szybkości i siły gry (przeciwnie, publiczność w większych salach narzekała, że jego gra była niemal niesłyszalna), ile z wyszukanej elegancji i subtelnej retoryki. „Trzeba umieć śpiewać, aby grać na fortepianie” powtarzał swoim uczniom, doradzając im wizytę w operze i posłuchanie Rubiniego, Pasty i innych wielkich śpiewaków owych czasów.

Oprócz własnej muzyki Chopin chętnie zadawał utwory Hummla i Fielda, a nawet *Sonatę* op. 26 Beethovena (jedyną, jaką sam miał w repertuarze). Nie znajdował za to czasu dla muzyki „awangardowej” – czy to dla ekscentrycznych uniesień Schumanna (bez wyjątku nawet dla dedykowanego sobie *Karnawału*), czy to dla wirtuozowskich ekstrawagancji Liszta. Najbardziej cenił zaś muzykę Jana Sebastiana Bacha. Do własnych występów przygotowywał się nie tyle ćwicząc zaplanowane w programie utwory, ile przegrywając *48 Preludiów i Fug*. „Proszę zagrać mi Bacha” – prosił zwykle uczniów, zbierających się do wyjścia po lekcji. ♦

● Pianista | pianist Kenneth Hamilton jest autorem książki | is an author of the book *After the Golden Age: Romantic Pianism and Modern Performance*.

Maria Wodzińska: „Chopin”, akwela (1836) | watercolor (1836)

**Nawet Liszt nie brał tyle za lekcję:
20 franków w złocie za godzinę.
Chopin w dwa tygodnie mógł zarobić tyle,
ile urzędnik bankowy w rok**

Chopin as teacher

KENNETH HAMILTON, GRAMOPHONE

Paris, 1842. No. 9 Place d'Orleans. Every week of the "season", from around the beginning of October to the end of March, a steady stream of piano pupils would come to study with Fryderyk Chopin. It was a fashionably artistic area of the city – Charles-Valentin Alkan also lived there, and a host of lesser luminaries. Chopin was by then the most famous pianist permanently resident in Paris, and accordingly its most exclusive piano teacher. Even Liszt had not charged as much for a one-hour piano lesson: 20 gold francs, a phenomenal fee. Over two weeks Chopin could earn as much as a bank clerk could in a year. As Chopin gave up to five lessons per day, piano teaching – and not the modest royalties from his music – quickly became his main source of income, just as Berlioz largely made his living as Librarian of the Conservatoire, and Wagner by sponging off friends.

Piano pupils arriving at Chopin's flat would be greeted by a valet, evidence in itself of unusual opulence; most musicians, then as now, had to open their own front doors. While waiting in an antechamber, the students would unobtrusively place the fee for their lesson, delicately concealed in an envelope, on the mantelpiece. On no account was cash to be handed over directly – Chopin found anything to do with money or sex equally distasteful, and avoided close engagement with either.

Almost inevitably, most of Chopin's pupils were wealthy young ladies with talents in inverse proportion to their social status. Wilhelm von Lenz, an occasional Russian pupil, noted that a steady stream of such students – "each one even prettier than the last" would emerge from the music room and parade haughtily past the next in line. Nevertheless, one or two of these "perfumed ladies in frilly dresses" might actually have pursued professional careers, had such a prospect not been entirely unthinkable. Camille O'Meara in particular was an extremely accomplished player with an instinctive feeling for her teacher's style. Yet, as Liszt said many years later, Chopin was "unlucky with his students". None achieved international fame as performers, though a few of them – such as Carl Mikuli, teacher of Moriz Rosenthal – fruitfully passed on to subsequent generations what they had learned in the Place d'Orleans. Chopin himself had especially high hopes for Carl Filtsch, an astonishingly talented prodigy only 13 years old who came to study with him at the end of 1842. "When this lad starts touring," joked Liszt, "I'd better shut up shop." But Filtsch was already ill. He died of consumption in 1845, a few years before Chopin's own death from the same disease.

Once students had spent the requisite time in Chopin's antechamber, they would be ushered into the music room, which housed a Pleyel grand piano and an upright of the same manufacture. The pupil sat at the former, Chopin at the latter, from where he would demonstrate the correct execution of troublesome passages. Most of his teaching was by direct example – he far preferred to do rather than describe. According to Mikuli, some pupils would "play no more than a few bars during the entire lesson". But listening attentively was unusually valuable, because what one mainly learned from lessons with Chopin was how to play Chopin. The composer would write ornaments or variants into pupils' scores – some of them distinct improvements over the versions originally published – as well as fingerings and friendly admonitions. Playing from the score was a requirement, for in contrast to the prevailing

Even Liszt had not charged as much for a one-hour piano lesson: 20 gold francs, a phenomenal fee. Over two weeks Chopin could earn as much as a bank clerk could in a year

Maurycy Sand: Chopin udziela lekcji Paulinie Viardot, rysunek (1844) | Maurice Sand: Chopin and Pauline Viardot at a lesson, drawing (1844)

opinion among pianists today, Chopin regarded memorisation as likely to prompt an overly mechanical performance. "I don't want any of this," he snapped, after discovering that a pupil intended to play a piece by heart. "Are you reciting a lesson?"

Especially important to Chopin were the creation of a singing tone and a subtle blending of sonorities. He himself was known not for the speed and power of his playing (on the contrary, audiences in larger halls found

his performances verging upon the inaudible) but for its exquisite elegance and refined rhetoric. "If you can't sing, you can't play the piano," he would tell his pupils, while advising them to go to the opera and listen to Rubini, Pasta and other great singers of the day.

Apart from his own music, Chopin was happy to recommend pieces by Hummel and Field, even occasionally Beethoven's Sonata Op. 26 (the only one in his repertoire). He had, however, little time for "avant-garde" music, whether it was Schumann's eccentric effusions (even *Carnaval*, which was dedicated to him) or Liszt's virtuoso extravagancies. Most favoured

of all was the music of Johann Sebastian Bach. In fact, Chopin prepared for his own concerts not by practising the pieces programmed, but by spending a fortnight playing the 48 Preludes and Fugues. "Play Bach for me," he would say to his students as they left at the end of their lesson. ♦

» JUTRO W CHOPIN EXPRESSIE: O SFALSZOWANYCH LISTACH CHOPINA
TOMORROW IN THE CHOPIN EXPRESS: FALSIFIED LETTERS OF CHOPIN

Piotr Paleczny, Andrzej Jasiński - po północy | after midnight

Waldemar Dąbrowski, Andrzej Jasiński, Aleksander Laskowski

Foyer, 19.53 | 7.53pm

CHOPIN EXPRESS OFICJALNY DZIENNIK XVI MIĘDZYNARODOWEGO KONKURSU PIANISTYCZNEGO IM. FRYDERYKA CHOPINA
WYDAWCA | PUBLISHER Instytut Adama Mickiewicza Polska CULTURE.PL | IAM.PL & Gramophone music magazine GRAMOPHONE.CO.UK
REDAKTOR NACZELNY | EDITOR-IN-CHIEF Aleksander Laskowski REDAKCJA ANGIELSKA | ENGLISH LANGUAGE EDITOR Emma Baker (Gramophone music magazine)
ZESPÓŁ | EDITORS Bartosz Kamiński, Krzysztof Komarnicki, Dominik Skurzak, Małgorzata Wende FOTO | PHOTO Wojciech Grzędziński, Bartosz Sadowski
PROJEKT | DESIGN Marek Zalejski LAYOUT & PREPRESS Studio Q

ORGANIZATOR XVI MIĘDZYNARODOWEGO KONKURSU PIANISTYCZNEGO IM. FRYDERYKA CHOPINA NARODOWY INSTYTUT FRYDERYKA CHOPINA
ORGANIZER OF THE 16TH INTERNATIONAL FRYDERYK CHOPIN PIANO COMPETITION THE FRYDERYK CHOPIN INSTITUTE WWW.NIFC.PL